

Програмни и институционални постижения на Програма Достъп до информация (ПДИ)

януари - декември 2020 година

Следвайки своята мисия – да подпомага упражняването на правото на информация, заложено в член 41 на Конституцията на Република България – ПДИ работи за постигане на следните дългосрочни цели:

- ❖ Да насърчава търсенето на информация чрез образование на гражданите в сферата на правото да знам.
- ❖ Да работи за прозрачност на управлението на различни нива, застъпвайки се за по-активно предоставяне на информация.

През 2020 г. екипът на ПДИ работи в няколко направления за постигане на своите дългосрочни цели:

- 1.** Застъпничество за по-добро законодателство в областта на правото на достъп до информация и неговите ограничения.
- 2.** Наблюдение на практиките на предоставяне на информация.
- 3.** Предоставяне на правна помощ в случаите на търсене на информация, в случаите на отказ за предоставяне на информация, включително и представителство в съда.
- 4.** Разяснителни кампании и обучения по правото на достъп до информация.
- 5.** Участие в публичния дебат по въпросите на достъпа до информация и свободата на изразяване.
- 6.** Сътрудничество на национално, регионално и международно ниво.
- 7.** Институционално укрепване и развитие.

Съдържание

Застъпничество за по-добро законодателство	4
Наблюдение на практиките по предоставяне на информация.....	10
Правна помощ.....	14
Съдебни дела.....	20
Кампании, обучения и подкрепа на инициативи за прозрачност и отчетност	32
Медийни участия, издания и комуникационни канали на ПДИ.....	37
Сътрудничество на национално, регионално и международно равнище	43
Институционално укрепване и развитие.....	45

Основни постижения в посочените направления

Застъпничество за по-добро законодателство

Застъпничеството за законодателство за достъпа до информация, прозрачността и отчетността на публичните институции, отговарящо на международните стандарти е стратегическа дейност на ПДИ от основаването на организацията досега.

През 2020 г. година бяха изразени множество становища в медиите по важни законови изменения, засягащи свободата на словото и гражданските свободи.

ПДИ продължи да работи за подобряване на законодателството, свързано с достъпа до информация и прозрачността на управлението и тяхната защита.

I. Застъпничество, свързано с правото на достъп до обществена информация

1. Становище относно проект за Закон за изменение и допълнение на Закона за акцизите и данъчните складове, с § 5 от който е предложено изменение и допълнение на Закона за достъп до обществена информация

ПДИ подложи на остра [критика](#) законопроекта, като изтъкна нарушаването на принципа на прозрачност на законодателния процес чрез включването на разпоредба, изменяща ЗДОИ, в нормативен акт с коренно различен предмет на регулиране – Закона за акцизите и данъчните складове. Бе посочено още, че липсва анализ на практиката по ЗДОИ, от който да се обосновава необходимост от подобно законодателно изменение. По същество ПДИ смята, че позитивното задължение на държавата да осигурява предоставяне на достъп до обществена информация предполага и усилия за осъществяване на координация и унификация на практиките по прилагането на закона. Предлаганото изменение, според което се допуска различни задължени субекти по ЗДОИ да определят самостоятелно различен размер на разходите по предоставяне на достъп до информация, според ПДИ води до хаос и нарушаване на права. Становището бе подкрепено от неправителствени организации и граждани.

2. Критична позиция относно промяна на режима на предоставяне на информация от НЗОК

На 18 март 2020 г., под претекст обявеното на 13 март 2020 г. извънредно положение, със заповед директорът на Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) временно удължи до 30 дни срока за предоставяне на информация от институцията по Закона за достъп до обществена информация. Тази промяна срока, извършена в нарушение на закона, бе остро критикувана от страна ПДИ в [медиите](#). След тази критика директорът на НЗОК още на следващия ден сам [отмени](#) (оттегли) издадената заповед, с което остана приложим определения в ЗДОИ максимален 14-дневен срок за произнасяне по заявленията.

3. Критичен анализ на процеса на предоставяне на информация в условията на извънредно положение

В информационния бюлетин на ПДИ от месеците [март](#) и [април](#) 2020 г. бе публикуван критичен анализ на активното публикуване на информация от обществен интерес, свързана с предприеманите от публичните институции мерки за справяне с пандемията, причинена от COVID-19. Публикациите бяха широко отразени в медиите. В резултат и на това институциите подобриха дейността си във връзка с подредбата на публикуваната информация, като бе създаден и нарочният поддържан от правителството портал [Единен информационен портал COVID-19](#), където гражданите и медиите могат да се информират в структуриран вид относно установеното състояние и предприетите мерки. Ролята на ПДИ в това отношение бе специално отбелязана от представител на държавната администрация на проведената онлайн пресконференция на ПДИ за представяне на резултатите от годишното проучване „Граждански одит на активната прозрачност 2020“.

4. Общо становище по случай Международния ден на правото да знам, иницирано от Транспаренси Интернешънъл, срещу ограничаването на свободата на информацията в условията на пандемия заради Ковид-19

За Международния ден на правото да знам на 28 септември Transparency International, заедно с Access Info Europe, Article 19 и Centre for Law and Democracy, подготвиха съвместно становище, призоваващо правителствата по света да гарантират, че пандемията COVID-19 няма да се превърне в претекст за ограничаване на правото на достъп до информация.

Кризата с коронавируса показва ясно как достъпът до информация е от съществено значение за:

- поддържане на доверието, необходимо за успешното справяне с пандемията;

- предотвратяване на корупцията в отговор на кризата;
- принуждаване на правителствата да отчетат своите действия;
- позволяване на гражданите да продължат да участват в демократични процеси.

ПДИ се присъедини към призива правителствата да възстановят достъпа до информация до нивата преди пандемията и дори да ги надхвърлят.

5. Общо становище към ЕК и държавите членки на ЕС относно директивата за отворени данни и прозрачността в собствеността на предприятията

ПДИ се присъедини към писмо до Европейската комисия (ЕК), разпространено на Международния ден за борба с корупцията, 9 декември. С него Access Info Europe и над 100 неправителствени организации, посветени на прозрачността, отворените данни и борбата с корупцията, както и разследващи журналисти от цяла Европа, призоваха ЕК и националните правителства да гарантират, че търговските регистри, включително данните за собствеността и корпоративната структура, ще бъдат свободно достъпни и публикувани в отворен формат.

II. Застъпничество, свързано с утвърждаване на положението на гражданските организации

6. Писмо до европейските институции в подкрепа на гражданските организации в България

През последните няколко години гражданските организации в България са обект на атаки, подобни на тези в други страни от Централна и Източна Европа: кампании, очернящи образа на конкретни или групи граждански организации, засилена анти-европейска пропаганда, целенасочена дезинформация по въпроси и теми, свързани с човешки права и ролята на гражданските организации за тяхната защита.

62 граждански организации подписаха писмо, адресирано до представители на Европейската комисията и призоваващо ги да изразят позиция по повод нарастващите атаки срещу гражданските организации в България, като:

- направят ясно публично изказване относно важността на гражданското общество и на гражданските организации като част от него;
- призоват българското правителство да защити пространството за гражданско участие и да се обяви против речта на омразата и всякакви други твърдения, които поставят под въпрос необходимостта от гражданските организации;

- се срещнат с български граждански организации в Брюксел, за да се дискутират рисковете пред гражданските организации в България, които поставят в риск, всъщност, основни европейски ценности и принципи.

7. Общо становище против предложения за промени в Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ)

Шест организации от гражданския сектор в България излязоха с общо становище по повод внесените предложения за промени в Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ) от ПГ "Обединени патриоти" чрез [Законопроект за изменение и допълнение на ЗЮЛНЦ, вх. № 054-01-60 от 1 юли 2020 г.](#)

[Със становището можете да се запознаете тук.](#) Неговите инициатори са: Български център за нестопанско право, Български дарителски форум, Български институт за правни инициативи, Български фонд за жените, Институт за пазарна икономика, Национална мрежа за децата, Сдружение Платформа Агора, Форум гражданско участие, Фондация Програма Достъп до информация, Фондация Програмен и аналитичен център за европейско право.

Становището подкрепя позицията, че тези предложени изменения в ЗЮЛНЦ:

1. Нарушават правото на сдружаване - а така и КРБ, правото на ЕС и редица международни актове, които го уреждат;

2. По дискриминативен начин предвиждат завишени изисквания за деклариране от ЮЛНЦ на информация за произход за средства от чужбина и лично имущество на членовете на органите на управление в ЮЛНЦ спрямо останалите частно-правни субекти (фирмите);

3. По противоконституционен и необоснован начин се цели ограничаване пространството за гражданските организации в България.

Предложение: Да не се приемат внесените чрез ЗИД на ЗЮЛНЦ промени.

8. Писмо до европейските институции срещу планираните промени в Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗЮЛНЦ) - 13.07.2020 г.

Българските НПО-та, иницирали [общото становище](#) по повод направените предложения за промени в [Закона за юридическите лица с нестопанска цел \(ЗЮЛНЦ\) от ПГ "Обединени патриоти" чрез Законопроект за изменение и допълнение на ЗЮЛНЦ, вх. № 054-01-60 от 1 юли 2020 г.](#), подготвиха писмо до представителите на европейските институции с призив да вземат позиция по

повод внесения законопроекта.

[Писмото е достъпно тук на английски език](#) и включва резюме на предложените изменения, какъв ще е ефектът от тях и искане към европейските институции да:

- направят ясно публично изказване относно важноста на гражданското общество и на гражданските организации като част от него;
- призоват българското правителство да НЕ приемат предложените изменения в ЗЮЛНЦ и да защити пространството за гражданските организации в България, като се обяви против речта на омразата и всякакви други твърдения, които поставят под въпрос необходимостта от гражданските организации.

III. Застъпничество, свързано със защитата на свободата на изразяване, личната сфера и другите основни права на човека

9. На 8 април 2020 г. ПДИ беше първата неправителствена организация в България, която [представи](#) публикувания на същия ден документ на Съвета на Европа - Информационен документ, съдържащ набор от правила във времето на кризата, свързана с пандемията COVID-19, адресиран към правителствата. Този набор е насочен към зачитането на човешките права, демокрацията и върховенството на закона и е издаден от Генералния секретар на Съвета на Европа и е разпратен до 47-те държави членки. Текстът на ПДИ бе препубликуван в [медиите](#).

10. ПДИ подложи на [критика](#) в медиите двете законодателни предложения, свързани с ограничения на свободата на изразяване, внесени от група народни представители от участващата в управляващата коалиция партия ВМРО. Едното от предложенията бе за изменение и допълнение в Закона за радиото и телевизията, а другото – за изменения в Закона за защита на личните данни. В резултат на кампанията от страна на представителите на гражданското общество, промените не бяха придвижени в парламента.

11. ПДИ изрази публично [критика](#) относно измененията и допълненията в Закона за електронните съобщения (ЗЕС), които дадоха възможност да бъдат използвани трафични данни без предварително разрешение от съд за целите на контрол на карантината, свързана със заболяването COVID-19. В резултат на публичната кампания група народни представители отправиха искане до Конституционния съд, който с решение от ноември 2020 г. обяви текстовете от ЗЕС, въвеждащи промените, за противоконституционни.

12. ПДИ публично подложи на [критика](#) изразеното намерение от страна на министъра на правосъдието да се предприемат стъпки за дерогация на Европейската конвенция за правата на човека. Наред с изказванията на други неправителствени организации и правозащитници, тази позиция допринесе за това, правителството да се откаже от предприемане на подобни стъпки.

Оценка на дейността: Дейността на екипа на ПДИ по мониторинг и застъпничество за законодателство в областта на достъпа до информация, прозрачността и отчетността на управлението е стратегическа за организацията от създаването ѝ досега.

Целта на застъпническата дейност на организацията през 2019 година беше участие в обсъжданията на проекти, свързани с прилагането на ЗДОИ, а също така на проекти, свързани с прозрачността, отчетността, ефективността на административното правосъдие и други засягащи правата на човека законодателни инициативи.

Продукти: становища, публикации, медийни дебати, участие в работни групи и дебати в парламента.

Наблюдение на практиките по предоставяне на информация

Наблюдението на практиките по предоставяне на информация е втората, но не по значение, стратегическа дейност на ПДИ. Тя се осъществява чрез систематизиране на случаите, постъпващи в ПДИ за правна помощ; чрез анализ на съдебната практика по случаи на обжалвани решения за предоставяне или отказ на достъп до обществена информация; чрез систематизация на докладите на координаторите на ПДИ в областните градове на страната; чрез отчитане на докладите на правителството за прилагане на ЗДОИ през годината и чрез специално разработена методология на оценка на активната прозрачност на публичните институции.

Случаите, постъпили в ПДИ за правен съвет и консултация, се записват във вътрешната информационна система, както и направените консултации по тях. Този регистър дава възможност за систематизирането на казусите по различни показатели.

Систематизирането на съдебната практика по ЗДОИ се прави непрекъснато, като един път месечно се подготвя преглед на развитието на съдебните дела като публикация в месечния бюлетин на ПДИ.

На годишните срещи на екипа на ПДИ с координаторите се прави обзор на проблемите, свързани с достъпа до информация в областите на страната. Докладите на координаторите се имат предвид при изготвянето на годишния доклад за състоянието на достъпа до информация.

ПДИ извършва специализирани и целенасочени проучвания за прилагането на ЗДОИ от 2001 г. През 2010 година ПДИ разработи интернет базирана платформа за проучване на изпълнение на задълженията на органите на изпълнителната власт да публикуват определени категории информация на своите интернет страници. Оттогава досега екипът на ПДИ прави тези проучвания един път

годишно. След приключване на оценката на страниците резултатите се публикуват в интернет страницата на ПДИ – на български¹ и английски².

И през 2020 г. в периода 10 февруари – 15 април 2020³ екип на ПДИ прегледа и оцени 562 интернет страници на 562 административни структури на изпълнителната власт на централно, териториално и местно ниво, публично правни субекти, задължени да предоставят информация и независими органи на власт.

Нивото на прозрачност през 2020 бе оценявано с точки по 109 индикатора за първостепенните разпоредители с бюджет, 119 индикатора за общините, и 95 индикатора за териториалните звена на централните органи на власт.

Екипът трябваше да оценява дали е публикувана информация, според задълженията на институциите по чл. 15 ал.1 и ал.2 и 15а ал.2 и ал.3, а именно:

- Институционална – нормативна уредба, функции, услуги, информационни масиви;
- Организационна структура, контакти;
- Оперативна информация – актове, стратегии, планове, дейности;
- Финансова и друга прозрачност – бюджети и финансови отчети, декларации за конфликт на интереси;
- Наличието и съдържанието на секциите по достъпа до информация.

В рамките на проучването бяха подадени 562 електронни заявления с искане за предоставяне на списъка на задължителните за публикуване категории информация по Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ). Този списък трябва да бъде публикуван в секция „Достъп до информация“ в Интернет страниците на органите на власт.

[Резултатите от проучването](#) се визуализират като резултати по индикатори; по институции; статистика на получените отговори на електронните заявления, както и получените решения и информация по заявленията.

Оценката на индикаторите формира рейтинга на активната прозрачност. Визуализация на оценките на институциите е възможна според сферата на управление, според нивото на управление: национално, областно и местно самоуправление. Възможни са различни справки на основата на резултатите от

¹ [Граждански одит на активната прозрачност 2020](#)

² [Active Transparency Rating](#)

³ За четвърта година беше предвидена и възможността проучваните органи на власт да се запознаят с резултатите си преди публичното им оповестяване и да дадат своите бележки.

проучването, като едновременно с това се запазва възможността да се проследят резултатите по индикатори за всяка една институция.

Резултатите от оценката на финансовата и бюджетна прозрачност на общините в България се онагледява чрез [Карта на финансовата и бюджетна прозрачност](#).

Резултатите от годишното проучване очертават проблемите, като дават възможност да се проследят тенденции в практиките на активната прозрачност за няколко години.

Достъпността на индикаторите за оценка и възможността за различни справки в интернет страницата на ПДИ е важен инструмент в застъпничеството за по-прозрачни институции и допринася за подобряване на активната прозрачност на институциите, предоставяйки им готов модел за работа.

На 7 май 2020, на онлайн пресконференция, Програма Достъп до Информация представи резултатите от годишното си проучване чрез оценяване на Интернет страниците и подаване на електронни заявления до административните структури в системата на изпълнителната власт.

Анализи на резултатите от проучването бяха публикувани в бр.4 (196) април 2020 г. на бюлетина на ПДИ⁴ и станаха основа за препоръките в годишния ни доклад за състоянието на достъпа до информация в България. В този традиционен доклад (20 доклада след приемането на ЗДОИ през 2000 година) се представят в систематизиран вид резултатите от наблюдението на практиките през изтеклата година, анализират се законодателните промени и съдебната практика по прилагането на ЗДОИ. Докладът съдържа и препоръки към органите на законодателната и изпълнителната власт в България за подобряване на практиките по осигуряване на достъп до обществена информация.⁵

Докладът за състоянието на достъпа през 2019 г.⁶ беше представен на онлайн пресконференция 8 юни 2020 г.

Оценка: Дейността по наблюдение на практиките на достъпа до информация е сред стратегическите дейности на ПДИ. През годините бяха развити методологията и средствата, с които се наблюдава и систематизира практиката по достъпа до информация. ПДИ разви и усъвършенства своята вътрешна

⁴ [Информационен бюлетин на ПДИ](#)

⁵ [Годишни доклади за състоянието на достъпа](#)

⁶ [Състоянието на достъпа в България 2019 г.](#)

информационна система, базирана на Интернет платформа. Модули за наблюдение в нея са „Случаи“, „Съдебни дела“ и „Проучвания“.

ВИС дава възможност за аналитични справки за тенденциите в търсенето на информация от публичните институции.

Особено успешен е продуктът на ПДИ за оценка на активното публикуване на информация от публичните институции. През 2016 година предизвикателството бе да бъде усъвършенствана методологията на оценката като се включат и новите задължения на институциите и едновременно с това да се отчете и новото задължение за публикуване в тридневен срок от създаването на информацията. През 2017-2020 предизвикателството бе да установим и получим обратна връзка от изследваните институции.

Модулната система за управление на информацията позволява лесна визуализация на резултатите от проучването на Интернет страниците на институциите от изпълнителната власт, както на български, така и на английски език. Възможностите за проверяване на резултатите по индикатори, генериране на различни видове рейтинги, сравнителният рейтинг за последните 4 години повишиха интереса на потребителите към секция „Проучвания“ на страницата на ПДИ.

Възможността на представители на институциите да проверят резултатите си по индикатори се оценява високо от проучваните институции. Медийният интерес към Рейтинга на активната прозрачност е изключително голям.

Продукти: Модел на активната прозрачност; състоянието на активното публикуване онлайн по индикатори и по институции към определен момент; рейтинг активната прозрачност на институциите към определен момент, карта на финансовата и бюджетна прозрачност на общините; сравнителен рейтинг на прозрачността на институциите по години; аналитичен доклад за състоянието на достъпа, отразяващ състоянието на активното публикуване, законодателството, проблеми на търсенето на информация, съдебната практика по ЗДОИ и придружен с препоръки към законодателната и изпълнителната власт.

Правна помощ

Обща характеристика

Предоставянето на правна помощ продължава да е сред приоритетните дейности за ПДИ. През 2020 в някои от постъпилите случаи ПДИ оказва правна помощ още на първоначалния етап от търсенето на информация, когато правният екип даде съвет и/или подготви заявление за достъп до информация. В друга категория случаи помощ бе оказана след отказ за предоставяне на информация.

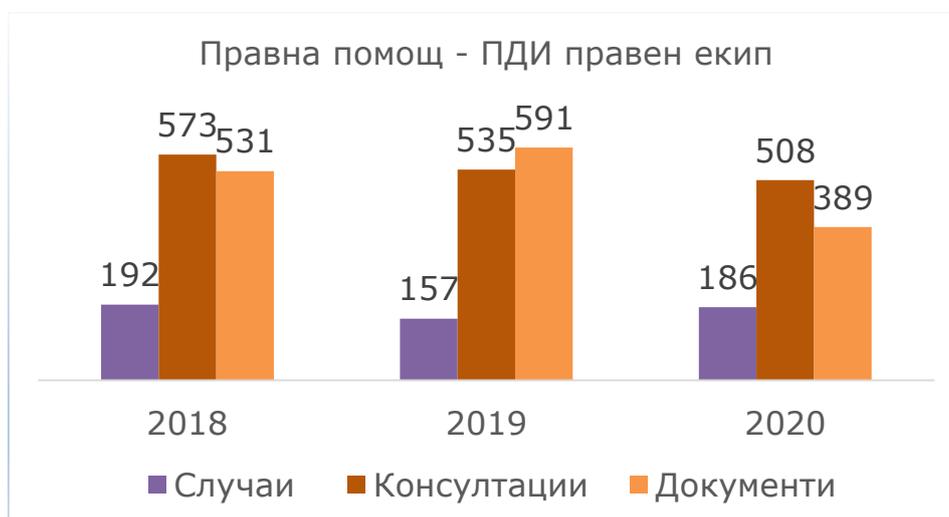
Съществена част от правната помощ бе и изготвянето на жалби до съда и представителство по дела на заявители, обърнали се за съдействие към организацията.

Постъпили случаи

Случаите, в които е предоставена правна помощ в периода януари - декември 2020 са **186**. Търсещите информация са ни потърсили в офиса, по e-mail или телефон.

В зависимост от характера и правната им квалификация, обособяваме случаите в две основни групи:

- преобладаващата част отразяват практики по неспазване на задълженията на институциите по ЗДОИ – **99**;
- случаи, свързани с нарушения на правото да се търси, получава и разпространява информация – 84.

Кой най-често търси информация

Най-често към ПДИ за правна помощ се обръщат граждани, журналисти и неправителствени организации. И през 2020 най-много консултации са предоставени на граждани - **72** случая. От неправителствени организации са постъпили **41**, също в **49** случая са ни потърсили журналисти от централни и местни медии и координатори на ПДИ. В **6** случая екипът ни е бил потърсен за консултация от служители в администрацията и в **6** от общински съветници, в **4** – от представители на бизнеса и др.

От кои институции се търси информация

Най-голям е броят на случаите, в които търсещите информация се обръщат към институциите на местната власт (кметове и общински съвети) - **57** и централните органи, създадени със закон - **33** и ЦО на изпълнителната власт - **27**.

По-рядко консултациите са свързани с търсене на информация от териториалните органи на изпълнителната власт – **13** и публичноправни субекти и организации – **9** случая, от органите на съдебната власт – **14** и др.

В базата данни на ПДИ са регистрирани **4** случая на предоставена правна помощ без да е въведен ответник – това са случаи, в които екипът ни е бил потърсен за обща консултация по закона или е бил поставен въпрос как се развива едно съдебно дело, в какви срокове и др.

Най-чести основания за отказ

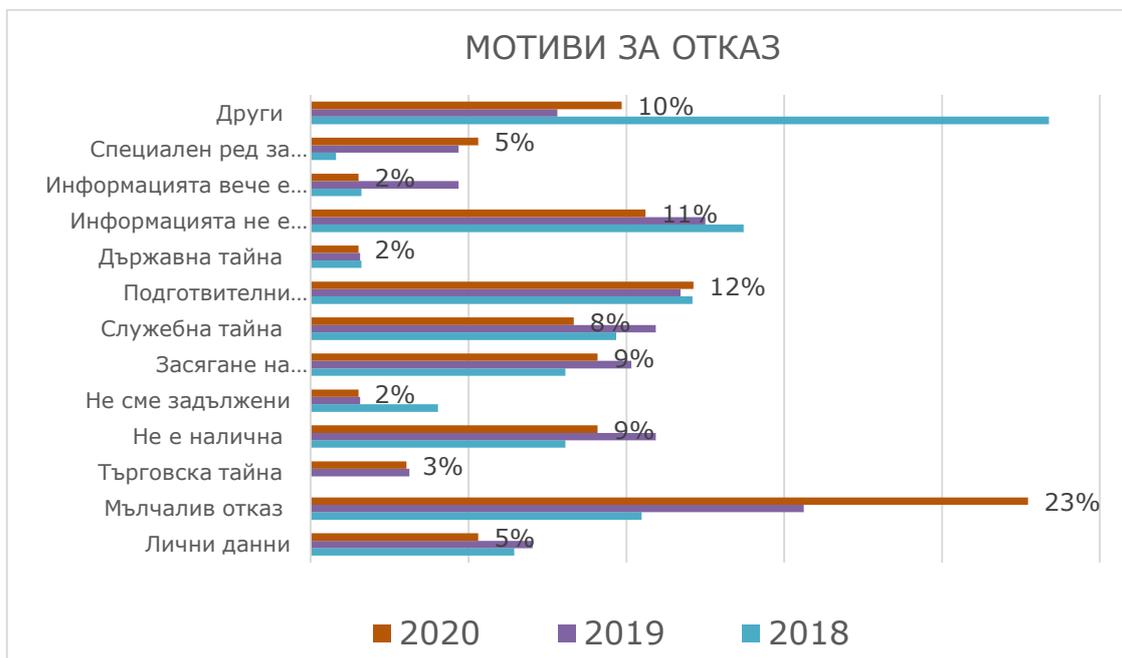
През 2020 преобладават мълчаливите откази – **30** броя.

На второ място са отказите на основание, че исканата информация представлява подготвителни документи без самостоятелно значение или свързана с преговори по даден въпрос (чл. 13, ал. 2 от ЗДОИ) – **16** броя.

На трето място са отказите, в които се твърди, че исканата информация не е обществена - **14**. На четвърто място са отказите, в които се твърди, че информацията не е налична във вида, в който е поискана - **12**. Такова е количеството на отказите на основание, че се засягат интересите на трето лице и няма неговото съгласие за предоставянето ѝ - **12**.

Следват случаите, в които администрацията се позовава на някаква тайна – служебна, данъчно-осигурителна, статистическа, професионална – **11**, както и **4** случая на търговска тайна.

Следват отказите с мотив, че е налице специален ред за достъп до исканата информация, който изключва приложението на ЗДОИ – **7**, толкова са и отказите с мотив, че исканата информация представлява защитени лични данни.

Характерни особености

Консултираните случаи през 2020 г. са малко повече от тези през 2019 г., но тенденцията е за намаляване на случаите – **186** за 2020 (през 2019 бяха **157**, през 2018 броят им е **192**, през 2017 броят им е **215**). Остава висок броят на

консултациите по постъпилите случаи – за 2020 те са **508**, за 2019 бяха **535**, за 2018 бяха **573**, докато през 2017 бяха **525**.

И през 2020 е засилен интересът към търсене на информация от органите на местното самоуправление.

През изтеклата година е налице увеличаване на мълчаливите откази.

Друга интересна тенденция е, че въпреки спада на общия брой случаи, количеството предоставени консултации от екипа на ПДИ се задържа на нива подобни на предходните две години, а броят изготвени документи продължава да се покачва. Това означава, че се покачва броят на случаи, в които кореспонденцията със задължените субекти не се ограничава само до заявление и насрещно решение. В повече случаи през 2020 са били изготвяни документи, свързани с последващо съдебно дело, с уточнение на обекта на заявлението или с искане за изпълнение. Интересно е също, че клиентите търсят нашата правна помощ все по-често, след като вече са подали заявление и са получили отговор по него. Това означава вероятно, че заявителите са станали по-опитни и по-уверени в искането на обществена информация, както и че търсят нашата помощ в по-напреднала фаза на административното производство и с оглед оспорване пред съда. По този начин и средната сложност на случаите се повишава. Това предположение се подкрепя и от данните за стабилно покачване на броя случаи, идващи след получен от заявителите отказ.

След по-внимателно разглеждане на случаите категоризирани като „Други основания за отказ“ прави впечатление, че администрацията се опитва да отказва информация или като обявява търсената информация за необществена, или като се позовава на формални основания, или на такива, които отдавна не са спорни от гледна точка на съдебната практика, а именно:

- не е ясно каква точно информация се търси;
- заявлението не е подписано;
- законът дава право на достъп до информация, а не до документи;
- при искане на справка се обявява информацията за несъществуваща.

Области на търсене на информация

През годината екипът ни предостави правна помощ по случаи, свързани с разкриване на информация в различни сфери от обществения живот, като най-често информация е търсена в следните области.

- Градоустройство и пътна инфраструктура
- Проверки и контролна дейност

- Разходване на публични средства
- Управление и разпореждане с държавно и общинско имущество
- Околна среда
- Прозрачна и отчетна администрация
- Процес на вземане на решения
- Дейност на публичноправни субекти/ организации
- Съдебна система.

Съдебни дела

Статистика

През 2020 правният екип на ПДИ продължи да оказва правна помощ на граждани, неправителствени организации (НПО) и журналисти, подкрепяйки обжалването в съда на случаите на отказ на достъп до информация.

Правният екип подготви **50** жалби и писмени защиты в помощ на търсещите информация (**22** по случаи на граждани, **6** на НПО, **17** на журналисти и **5** на политическа партия).

През 2020 правният екип на ПДИ изготви **44** жалби.

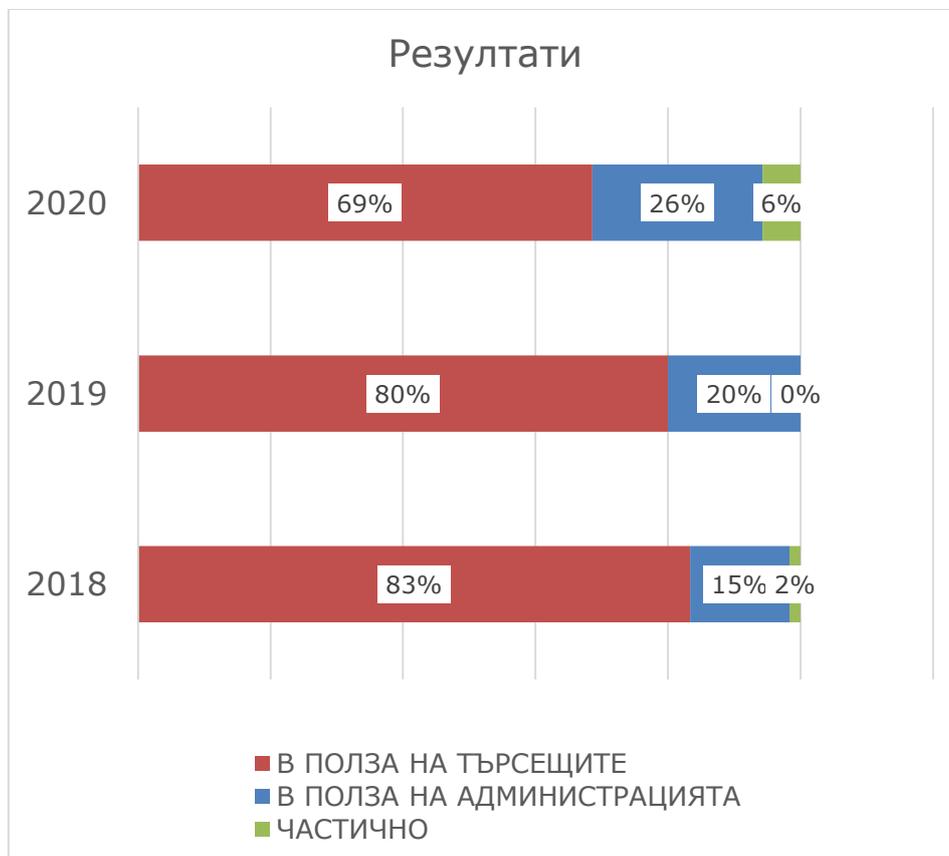
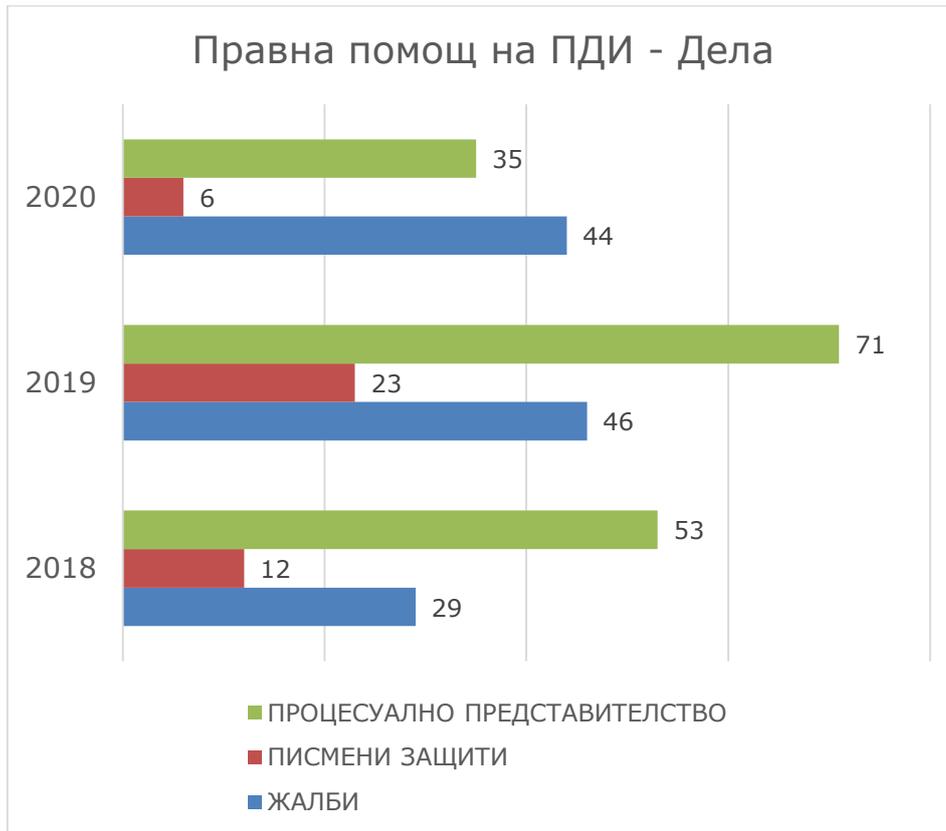
Първоинстанционни жалби – **39** (Административен съд София-град – **27**, Административни съдилища в страната – **9** и Върховен административен съд - **3**), частни жалби - **5**.

От изготвените **39** първоинстанционни жалби **25** са срещу изричен отказ да се предостави достъп до информация и **14** срещу мълчалив отказ.

В **35** случая от страна на ПДИ е осигурено процесуално представителство по съдебни дела срещу отказ да се предостави информация. В този период правният екип изготви **6** писмени защиты по дела, водени с подкрепата на организацията.

В периода са постановени **35** съдебни акта (**24** решения и **11** определения) по дела, водени с подкрепата на ПДИ (Върховен административен съд – **5**, Административен съд - София град – **25** и Административни съдилища в страната – **5**).

В **24** случая съдът се е произнесъл в полза на търсещите информация и в **9** случая в полза на администрацията. В **2** случая съдът се е произнесъл частично в полза на търсещия информация и частично в полза на администрацията.

Сред по-значимите дела бяха:

- Втората инстанция по делото на Генка Шикерова срещу отказ на МВР да предостави информация за задържането и предаването на 7 турски граждани на Турция на 15-ти октомври 2016;
- Делото на Росен Босев (в. „Капитал“) срещу отказ на ИАОС да предостави информация за вноса на отпадъци в България в периода 2014-2019, която включва имената на фирмите-вносители, държава на произход и вид на отпадъка;
- Делото Таня Петрова (в. „Сега“) срещу отказ на Изпълнителна агенция по горите да предостави информация за неправомерно отпускане на държавна помощ при извършени сделки за замени на горски територии;
- Делото на Мила Чернева (в. „Капитал“) срещу отказ на Държавната консолидационна компания да предостави информация за разходването на 500 млн. лв., отпуснати с ПМС № 142/13.07.2018, за ремонт на язовири;
- Делото на Николай Неделчев (София) срещу отказ на Инспектората към Висшия съдебен съвет да предостави копие от акта на ИВСС, с който е приключила проверката по т.нар. казус „ЦУМ-гейт“, както и копие от пълния стенографски протокол на заседанието на ИВСС, на което конкретният казус е бил дискутиран и обсъждан;
- Делото на Спас Спасов (в. „Капитал“) срещу отказ на ДП „Пристанищна инфраструктура“ да предостави информация за споразумението, сключено с „Транспортно строителство и възстановяване“ ЕАД за удълбочаване на Канал 1 и Канал 2 на Пристанище Варна.

Следва представяне на всички съдебни актове, постановени по дела, водени с подкрепата на ПДИ през 2020. Делата са систематизирани според вида на търсената информация, която е отбелязана в скоби и са подредени в хронологичен ред по датата на съдебния акт.

Процес на вземане на решения

Доротея Дачкова (в. „Сега“) с/у директора на Дирекция „Правни дейности“ при МП

Решение⁷ на АССГ от 3 февруари - отменя отказа и задължава да предостави исканата обществена информация (паметните бележки от срещите, проведени от членове на ВСС, председателя на ВКС, председателя на ВАС и главния прокурор и неговите заместници, както и от всички други представители на съдебната власт, КОНПИ и КПКОНПИ с представители на Европейската комисия в рамките на експертните мисии в България по Механизма за сътрудничество и оценка, проведени от 1 януари 2007 до 19 март 2018). Решението е окончателно.

Градска среда, градоустройство и пътна инфраструктура

Мила Чернева (в. „Капитал“) с/у Столична община

Решение⁸ на АССГ от 14 февруари - отменя отказа и връща за ново произнасяне с указания по тълкуване и прилагане на закона (информация за ремонта на вътрешно квартални улици в столицата). Решението е окончателно.

Валери Христов (Кюстендил) с/у Община Кюстендил

Определение⁹ на ВАС от 25 февруари - отменя за втори път определение на Административен съд - Кюстендил за прекратяване на делото поради просрочие на жалбата и връща делото за продължаване на съдопроизводствените действия (документи, свързани с издадено разрешение за поставяне на преместваем обект). Определението е окончателно.

⁷ Решение № 588/03.02.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 31 състав по а.д. № 9385/2019 г., съдия Веселина Женаварова

⁸ Решение № 964/14.02.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 31 състав по а.д. № 12717/2019 г., съдия Веселина Женаварова

⁹ Определение № 2990/25.02.2020 г. на ВАС, Пето отделение по а.д. № 1130/2020 г., съдия-докладчик Анна Димитрова

Проверки и контролна дейност

Генка Шикерова с/у МВР

Решение¹⁰ на ВАС от 7 януари - оставя в сила решението на първата инстанция за отмяна на отказа (информация за задържането и предаването на 7 турски граждани на Турция на 15 октомври 2016). Решението е окончателно, информацията е предоставена.

Биволъ с/у Агенция „Митници“

Решение¹¹ на АССГ от 20 януари - отхвърля иска на директора на агенцията за обявяване на нищожност на решението на АССГ за отмяна на отказа (информация за количеството български цигари, изнесени за конкретна фирма, регистрирана в Дубай, ОАЕ, през последните две години). Касационна жалба от директора на Агенция „Митници“.

Политическа партия Движение „Да, България!“ с/у НАП 2

Определение¹² на АССГ от 22 юни - оставя жалбата без разглеждане и прекратява поради неизпълнение на съдебните указания за внасяне на такса и представяна на пълномощно (констатациите, съдържащи се в ревизионен акт на НАП от 06.06.2017, издаден на „ЛУКОЙЛ Нефтохим Бургас“ АД). Частна жалба от нас.

Определение¹³ на ВАС от 15 октомври - отменя определението на АССГ за оставяне на жалбата без разглеждане и прекратяване на делото, и връща делото на АССГ за продължаване на съдопроизводствените действия по него (констатациите, съдържащи се в ревизионен акт на НАП от 06.06.2017, издаден на „ЛУКОЙЛ Нефтохим Бургас“ АД). Определението е окончателно.

Таня Петрова (в. „Сега“) с/у Изпълнителна агенция по горите

Решение¹⁴ на АССГ от 2 септември - отменя отказа и връща преписката на ИАГ за ново произнасяне по заявлението (информация за 103 бенефициери, получили

¹⁰ Решение № 153/07.01.2020 г. на ВАС, Пето отделение по а.д. № 13778/2018 г., съдия-докладчик Галина Карагьозова

¹¹ Решение № 393/20.01.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 59 състав по а.д. № 6958/2019 г., съдия Зорница Дойчинова

¹² Определение № 4513/22.06.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 27 състав по а.д. № 3142/2020, съдия Цветанка Паунова

¹³ Определение № 12772/15.10.2020 г. на ВАС, Пето отделение по а.д. № 9936/2020 г., съдия-докладчик Еманоил Митев

¹⁴ Решение № 4775/02.09.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 28 състав по а.д. № 121/2020 г., съдия Антони Йорданов

неправомерно държавна помощ при извършени сделки за замени на горски територии). Решението е окончателно.

Радмила Ковачева (Исперих) с/у кмета на Свищов

Решение¹⁵ на Административен съд - Разград от 28 септември - отменя отказа и задължава да предостави (информация относно изпълнението на Програмата за овладяване популацията на безстопанствени кучета и относно проведена акция по залавяне и транспортиране на безстопанствени кучета в Община Свищов в периода 01.05. - 10.05.2020). Решението е окончателно.

Разходване на публични средства

Емилия Димитрова (координатор на ПДИ) с/у Община Севлиево

Решение¹⁶ на Административен съд – Габрово от 17 януари - отменя отказа и връща за ново произнасяне (подробна справка за всички плащания, извършени от Община Севлиево за обезпечаване празниците на Севлиево през ноември 2019, която включва всички мероприятия, културни прояви, концерти, рекламни материали, медийни публикации и хонорари на ангажирани лица, по изява и платени публични средства). Решението е окончателно, информацията е предоставена.

Мила Чернева (в. „Капитал“) срещу Държавната консолидационна компания

Решение¹⁷ на АССГ от 17 юли - отменя мълчаливия отказ и връща за произнасяне по същество (информация за разходването на сумата от 500 млн. лв., отпусната с ПМС № 142/13.07.2018, за ремонт на язовири). Решението е окончателно.

Доротея Дачкова (в. „Сега“) срещу КПКОНПИ

Решение¹⁸ на АССГ от 17 юли - отменя мълчаливия отказ и връща за произнасяне по същество (информация, описана в три точки, касаеща броя дела и обезщетения по ЗОДОВ в периода 2018-2019, съдебно-деловодни разноски по

¹⁵ Решение № 105/28.09.2020 г. на Административен съд – Разград по а.д. № 122/2020 г., съдия Светла Робева

¹⁶ Решение № 8/17.01.2020 г. на Административен съд – Габрово по а.д. № 312/2019 г., съдия Галин Кьосев

¹⁷ Решение № 3962/17.07.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 22 състав по а.д. № 2376/2020 г., съдия Десислава Корнезова

¹⁸ Решение № 3946/17.07.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 48 състав по а.д. № 2266/2020 г., съдия Калина Пецова

граждански дела в периода 2015-2019 и размера на изплатените бонуси през 2018 и 2019). Решението е окончателно.

Спас Спасов (в. „Капитал“) с/у ДП „Пристанищна инфраструктура“

Решение¹⁹ на Административен съд - Варна от 25 септември - отменя отказа и задължава да предостави (справка за споразумението между ДП „Пристанищна инфраструктура“ и „Транспортно строителство и възстановяване“ ЕАД за удълбочаване на Канал 1 и Канал 2 на Пристанище Варна, технически проект, подизпълнители, цена). Решението е окончателно, информацията е предоставена.

Мила Чернева (в. „Капитал“) с/у ГДИН

Решение²⁰ на АССГ от 6 октомври - отменя отказа и връща за ново произнасяне (договори за обществени поръчки за доставка на храни в затворите). Решението е окончателно.

Марио Миладинов (София) с/у ИА „Българска служба за акредитация“ 2

Решение²¹ на АССГ от 21 октомври - отменя отказа и връща за ново произнасяне с указания по тълкуване и прилагане на закона (информация, свързана с договори за обществени поръчки по Проект „Повишаване ефективността и ефикасността на услугите, предоставяни на българските предприятия в областта на акредитацията“). Решението е окончателно, информацията е предоставена.

Марио Миладинов (София) с/у ИА „Българска служба за акредитация“ 1

Решение²² на АССГ от 29 октомври - отменя отказа и връща за ново произнасяне с указания по тълкуване и прилагане на закона (подизпълнители и договори за обществени поръчки по Проект „Повишаване ефективността и ефикасността на услугите, предоставяни на българските предприятия в областта на акредитацията“). Решението е окончателно, информацията е предоставена.

¹⁹ Решение № 1359/25.09.2020 г. на Административен съд – Варна, XIX състав по а.д. № 1190/2020 г., съдия Марияна Бахчеван

²⁰ Решение № 5133/06.10.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 48 състав по а.д. № 5665/2020 г., съдия Калина Пецова

²¹ Решение № 5689/21.10.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 53 състав по а.д. № 6054/2020 г., съдия Стефан Станчев

²² Решение № 5949/29.10.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 27 състав по а.д. № 4900/2020 г., съдия Цветанка Паунова

Мила Чернева (в. „Капитал“) с/у МВР

Решение²³ на АССГ от 23 декември - отменя отказа и връща за ново произнасяне с указания по тълкуване и прилагане на закона (копие от договора, сключен с фирмата „Веридос ГмбХ“ за изготвяне на нови паспорти и лични карти за българските граждани). Решението е окончателно.

Управление и разпореждане с държавно и общинско имущество

Илиян Янков (Пазарджик) с/у кмета на Пазарджик

Определение²⁴ на Административен съд - Пазарджик от 28 август - отменя отказа да разгледа заявлението и връща за произнасяне по същество (информация, свързана с отдаването на общински терен на концесия за тенис игрища). Определението е влязло в сила, информацията е предоставена.

Определение²⁵ на Административен съд - Пазарджик от 25 септември - оставя без разглеждане молбата за допълване на определението и присъждане на разноски за правна помощ (информация, свързана с отдаването на общински терен на концесия за тенис игрища). Частна жалба от нас.

Околна среда

Росен Босев (в. „Капитал“) с/у ИАОС 2

Решение²⁶ на АССГ от 8 януари - отменя отказа и връща за ново произнасяне с указания по тълкуване и прилагане на закона (информация за вноса на отпадъци в България в периода 2014-2019, която включва имената на фирмите-вносители, държава на произход и вида на отпадъка). Решението е окончателно.

²³ Решение № 7501/23.12.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 35 състав по а.д. № 2670/2020 г., съдия Миглена Недева

²⁴ Определение № 1272/28.08.2020 г. на Административен съд – Пазарджик, VI състав по а.д. № 360/2020 г., съдия Христина Юркова

²⁵ Определение № 1419/25.09.2020 г. на Административен съд – Пазарджик, VI състав по а.д. № 360/2020 г., съдия Христина Юркова

²⁶ Решение № 138/08.01.2019 г. на АССГ, Второ отделение, 27 състав по а.д. № 10892/2019 г., съдия Цветанка Паунова

Петър Кърджилов (София) с/у АЯР 1

Определение²⁷ на АССГ от 9 юли - отменя определението за даване ход на делото, оставя жалбата без разглеждане и прекратява (копия от „Окончателен доклад за оценка на събитието – изключване на турбогенератор във втория контур на Блок 6 на АЕЦ „Козлодуй“, настъпило на 3.07.2019“ и „Окончателен доклад за оценка на събитието – изключване на две от главните циркуляционни помпи във втори контур на Блок 6 на АЕЦ „Козлодуй“, настъпило на 01.08.2019“). Частна жалба от нас.

Петър Кърджилов (София) с/у АЯР 2

Решение²⁸ на АССГ от 22 октомври - отхвърля жалбата (окончателни доклади за резултатите от разследването и анализа на 2 събития в АЕЦ „Козлодуй“ през ноември 2019). Решението е окончателно.

Прозрачност и отчетност на администрацията*Доротея Дачкова (в. „Сега“) с/у МВНР*

Определение²⁹ на ВАС от 14 май - прекратява делото и го изпраща по подсъдност на АССГ (информация за консулите и генералните консули на РБ). Определението не подлежи на обжалване.

Определение³⁰ на АССГ от 9 юли - оставя жалбата без разглеждане поради просрочие и прекратява делото (информация за консулите и генералните консули на РБ). Частна жалба от нас.

Иван Петров (София) с/у Комисията за защита от дискриминация

Решение³¹ на АССГ от 23 октомври - отменя отказа и задължава в 14-дневен срок да предостави информация (хonorарите на адвокатите, представлявали комисия-

²⁷ Определение № 5154/09.07.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 30 състав по а.д. № 12085/2019 г., съдия Любка Петрова

²⁸ Решение № 5728/22.10.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 33 състав по а.д. № 3138/2020 г., съдия Галин Несторов

²⁹ Определение № 5616/14.05.2020 г. на ВАС, Пето отделение по а.д. № 13455/2019 г., съдия-докладчик Здравка Шуменска

³⁰ Определение № 5142/09.07.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 52 състав по а.д. № 4090/2020 г., съдия Силвия Димитрова

³¹ Решение № 5810/23.10.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 32 състав по а.д. № 9282/2020 г., съдия Красимира Милачкова

та по дело пред ВАС, в което е бил атакуван Правилникът за устройство и дейността на КЗД). Решението е окончателно.

Фондация „Последната клетка“ с/у МЗХГ

Решение³² на АССГ от 7 декември - отменя отказа и връща за ново произнасяне с указания по тълкуване и прилагане на закона (копие от заповедта за създаване на работна група за подготовка на проект на наредба по чл. 26 от ЗЗЖ и информация за свършеното от работната група). Решението е окончателно.

Сдружение за изследователски практики с/у МЗХГ

Решение³³ на АССГ от 30 декември - отменя отказа и връща за ново произнасяне с указания по тълкуване и прилагане на закона (информация за образованието и професионалната квалификация на директорите на държавни предприятия, горски и ловни стопанства в системата на МЗХГ). Решението е окончателно.

Дейността на публичноправни субекти/ организации

Росен Босев (в. „Капитал“) с/у Центъра за градска мобилност 2

Решение³⁴ на АССГ от 7 февруари - отменя отказа и връща за ново произнасяне с указания (протоколите от заседанията на Съвета на директорите на ЦГМ за 2015, 2016 и 2017). Решението е окончателно.

Марта Георгиева (общински съветник от СОС) срещу СО

Решение³⁵ на АССГ от 23 юли - отменя частичния отказ и връща за ново произнасяне по заявлението с указания по тълкуването и прилагането на закона (информация за дейността на приютите за безстопанствени кучета в кварталите „Горни Богров“, „Слатина“ и „Сеславци“ по време на първия месец от извънредното положение). Решението е окончателно.

³² Решение № 6980/07.12.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 23 състав по а.д. № 9387/2020 г., съдия Антоанета Аргирова

³³ Решение № 7564/30.12.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 31 състав по а.д. № 9270/2020 г., съдия Веселина Женаварова

³⁴ Решение № 741/07.02.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 33 състав по а.д. № 572282019 г., съдия Галин Несторов

³⁵ Решение № 4107/23.07.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 59 състав по а.д. № 4639/2020 г., съдия Зорница Дойчинова

Дейността на съдебната власт

Български хелзинкски комитет с/у Върховна административна прокуратура

Решение³⁶ на АССГ от 18 юни - частично отменя отказа и частично го потвърждава (информация за наказателни производства за умишлени убийства и телесни повреди, извършени по расистки и ксенофобски подбуди). Решението е окончателно.

Николай Неделчев (София) с/у ИВСС

Решение³⁷ на АССГ от 16 юли - отменя отказа и задължава да предостави исканата информация (копие от акта на ИВСС, с който е приключила проверката по т.нар. казус „ЦУМ-гейт“, както и копие от пълния стенографски протокол на заседанието на ИВСС, на което конкретният казус е бил дискутиран и обсъждан). Решението е окончателно.

Димитър Стоянов („Биволъ“) с/у Специализираната прокуратура

Определение³⁸ на АССГ от 19 октомври - оставя жалбата без разглеждане и прекратява делото (преписи от протоколите по съдебните заседания и копия от публично четените/изслушани вещественни доказателства по делото „Недосегаемите 2“). Частна жалба от нас.

Петко Борджуков (София) с/у ВСС

Решение³⁹ на АССГ от 18 ноември - отхвърля жалбата (достъп с цел повторно използване до цялата база данни на Регистъра на актовете на съдилищата). Решението е окончателно.

³⁶ Решение № 3065/18.06.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 27 състав по а.д. № 13877/2019 г., съдия Цветанка Паунова

³⁷ Решение № 3941/16.07.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 31 състав по а.д. № 12933/2019 г., съдия Веселина Женаварова

³⁸ Определение № 7896/19.10.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 31 състав по а.д. № 4986/2020 г., съдия Веселина Женаварова

³⁹ Решение № 6492/18.11.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 33 състав по а.д. № 8017/2020 г., съдия Галин Несторов

Неизпълнение на съдебно решение

Ралица Кацарска (ПДИ) с/у Дирекция „Сигурност“ на СО

Разпореждане⁴⁰ на АССГ от 23 януари - оставя без уважение искането за налагане на глоба за неизпълнение на съдебно решение (информация за сумата, заплатена на СО от организатора на изложбата „Живите динозаври“ в парка на Военната академия в столицата). Разпореждането не подлежи на обжалване.

Оценка: Работата на правния екип на ПДИ може да бъде оценена като много добра. Правният екип, състоящ се от 3 човека – трима адвокати, предоставяше правна помощ и консултации по казуси, в които се изисква навлизане в спецификата на дейността, преглед на голям обем документация и ориентация каква точно информация е нужна на клиента. Правният екип е ангажиран и с подготовка на становища по проекти на нормативни актове и участие в медийните дебати по определени теми, свързани със законодателство или с проблеми за прозрачността на работата на институциите.

От 2016 г. въведохме практиката да предоставяме правна помощ срещу заплащане според минималната тарифа за предоставяне на правна помощ.

Продукти: Във вътрешната информационна система на ПДИ се записват казусите, които постъпват за правен съвет и коментар, записват се и създаваните документи, свързани с правната помощ, което дава възможност за статистика по казусите. Едновременно с това се води подробна документация на случаи, в които се осъществява представителство в съда. Всеки месец в информационния бюлетин се публикува резюме на развитие на съдебните дела в рубриката „От съдебната зала“ или публикация, свързана с някои характерни случаи, постъпили за правен съвет и консултация. Всеки шест месеца и годишно се прави систематизация на съдебната практика. Периодични публикации за съдебната практика се подготвят и разпространяват в международната мрежа на застъпниците за свобода на информацията. Резултатите от правната помощ и съдебните дела стабилизират и развиват практиката по достъпа до информация.

⁴⁰ Разпореждане № 628/23.01.2020 г. на АССГ, Второ отделение, 30 състав по а.д. № 13499/2019 г., съдия Любка Петрова

Кампании, обучения и подкрепа на инициативи за прозрачност и отчетност

Кампания за събиране на номинации и отбелязване с церемония на Международен ден на правото да знам – 28 септември

Решението 28 септември да се отбелязва като Международен ден на правото да знам бе взето на международна конференция за свобода на информацията през 2002 в София. Това е и датата, на която бе създадена Международната мрежа на застъпниците за свобода на информацията (FOIANet). ПДИ е съосновател и активен член на мрежата. През 2015 година 28 септември бе припознат от ЮНЕСКО като Международен ден на всеобщия достъп до информация, а през 2019 г. от Организацията на обединените нации.

Кампанията за събиране на номинации за отличаване на шампионите в областта на достъпа до информация от журналисти, институции, граждани, НПО стартира тази година през април. Постъпиха 41 номинации, които бяха разгледани на две заседания на журито. Номинациите бяха представени на 18 церемония [Международния ден на правото да знам](#) и бяха връчени наградите за принос в областта на свободата на информация. Церемонията се проведе онлайн. Участваха над 60 представители на неправителствени организации, държавната администрация, журналисти, юристи, партньори, колеги и приятели на ПДИ от цяла България. Интервюта с наградените, споделящи своите казуси и битки за достъп до информация, бяха публикувани в [информационния бюлетин на ПДИ](#) брой 9 (201), септември 2020 и брой 10 (202), октомври 2020.

Обучителни програми

През 2020 г. екипът на ПДИ организира следните събития:

- На 17 януари Програма Достъп до Информация връчи сертификати на студенти от Нов български университет за успешно преминаване на практическия курс „Достъп до информация и обществени комуникации“;
- Онлайн пресконференция за представяне Рейтинга на активната прозрачност 2020 – 7 май – 56 участника;
- Онлайн Пресконференция за представяне на доклада „Състоянието на достъпа до информация в България 2020“ – 8 юни - 21 участника;

- Онлайн церемония по повод Международния ден на правото да знам – 28 септември – 60 участника;
- Онлайн среща с журналистите от координаторската мрежа на ПДИ – 27 ноември. Целта на срещата е да се обсъдят въпросите за предстоящите интервюта с представители на административните съдилища в страната. Тя е част от проекта "Прозрачност на административните съдилища", финансиран от Фондация "Америка за България".

Всички онлайн срещи, организирани от ПДИ през 2020 г. се провеждат в платформата ZOOM.

Обучения за достъп до информация

- 10 март – Гергана Жулева и Александър Кашъмов са лектори в Carl Friedrich Goerdeler Kolleg for Good Governance, по покана на фондация „Робърт Бош“. В програмата участват 15 представители на изпълнителната власт от Армения, Азербайджан, Беларус, Грузия, Молдова, Русия, Турция и Украйна. Те бяха запознати с успехите и предизвикателствата пред ПДИ от 1996 г досега и с прилагането на ЗДОИ като предпоставка за добро управление.
- 29 април – Александър Кашъмов е лектор в онлайн семинара „Достъпът до информация във време на извънредно положение“, организиран от Център за обучение на адвокати „Кръстю Цончев“.
- 16 юли – лекция на Александър Кашъмов за практическите въпроси по прилагане на ЗДОИ пред участниците в заседанието на комисията на НСОРБ по „Административно обслужване и общинска администрация“ – 50 участника.
- На 6 ноември 2020 г. за пета поредна година Програма Достъп до Информация съвместно с Нов български университет стартира практически курс за студенти от департамент „Медии и комуникации“. Курсът включва шест лекции. Лектори са Гергана Жулева и юристите от правния екип на ПДИ. Курсът се провежда в рамките на проект „Прозрачност на административните съдилища“, подкрепен от Фондация „Америка за България“. Обучението приключва на 18 декември, когато студентите ще представят резултатите от практическите си задачи - подаване на заявления за достъп до информация до публични институции по въпроси от интерес за участниците в обучението. Успешно завършилите получават сертификат – 15 студенти заявиха желание за участие в курса.

Конференции

- 6 март – Александър Кашъмов и Адриана Иванова участват в конференция на тема „Намеренията на ЕК за общ правосъден механизъм и кризата с върховенството на правото в Източна Европа“, организирана от ЕНП и Euractiv.
- 25 юни – Александър Кашъмов участва в представянето на годишния мониторингов доклад за 2019 г. „Антикорупционни институции: активност без видими резултати“, изготвен от фондация „Антикорупционен фонд“
- 17 септември – Гергана Жулева, Адриана Иванова и Ралица Кацарска участват в онлайн срещата, организирана от БЦНП за представяне на Индекса за устойчивост на неправителствените организации в България за 2019 г.
- 9 октомври – Адриана Иванова участва в представянето на петото проучване за свободата на словото в България, осъществено от АЕЖ
- 17-18 октомври – Стефан Ангелов изнася доклад на тема „Свобода на разпространение на информация от прокурора в България и задължение за предоставяне на достъп до информация – бележки от практиката“ в рамките на Франкофонски правни дни 2020 „Свободата на словото пред предизвикателствата на XXI век“

Екипът на проекта Форум „Достъп до Информация“ участва в уебинарите, организирани от оператора на Фонд „Активни граждани“ – общо шест уебинара:

- 26 март 2020 – Диана Банчева и Ралица Кацарска участват в уебинара "Подготовка на технически отчет и отчет със статистически данни във връзка с индикаторите на програмата" с водещ Елица Маркова
- 27 март 2020 – Гергана Жулева, Диана Банчева и Ралица Кацарска участват в уебинара „Управление на проекти в ситуация на форсмажор“ с водещи Велико Шербанов и Десислава Велкова
- 18 юни 2020 – Гергана Жулева и Ралица Кацарска участват в уебинара „Бюджетна модификация на собствения принос“ с водещи Велико Шербанов и Десислава Велкова
- 3 декември 2020 – Ралица Кацарска участва в уебинара „Промени в договор за безвъзмездно финансиране“ с водещи Велико Шербанов и Десислава Велкова

- 9 декември 2020 – Адриана Иванова и Ралица Кацарска участват в уебинара „Попълване на въпросник със статистически данни за проект“ с водещ Елица Маркова
- 10 декември 2020 – Адриана Иванова и Стефан Ангелов участват в уебинара „Политики за GDPR и пране на пари – основни насоки за организации бенефициенти“ с водещ Десислава Велкова

Дискусии, работни срещи

- 20 февруари 2020 – Гергана Жулева участва в работна среща с представители на НПО сектора по покана на посланика на САЩ Херо Мустафа
- 04 март 2020 – Гергана Жулева участва в среща в посолството на САЩ с НПО, финансирани от американското посолство
- 15 май 2020 - Александър Кашъмов участва в експертна дискусия "Социални и икономически измерения на кризата COVID-19. Европейският опит и България", организирана от президента Румен Радев в Дом 2 на резиденция „Бояна“
- 16 юли 2020 – Александър Кашъмов участва в среща с представители на гражданския сектор, организирана от посолството на Германия по повод посещението на министъра на отбраната на Германия Annegret Kramp-Karrenbauer.
- 22 септември 2020 – Стефан Ангелов участва в срещата с Даниел Фройнд (депутат от групата на Зелените в ЕП, *съпредседател на смесената парламентарна група за борба срещу корупцията и член на Комисията по бюджетен контрол*)

Оценка: Дейността по разясняване на правото на достъп до информация и неговите ограничения и постоянните кампании, които ПДИ провежда, са важен инструмент за все по-голямо познаване и използване на правото на информация. Другите приоритетни дейности на екипа и техните резултати са основата на разяснителната работа и на кампаниите. От друга страна резултатите, свързани с наблюдението, застъпничеството и правната помощ, не биха били толкова видими без кампаниите и разяснителната работа, която извършва екипът.

Особено резултатна е кампанията „Международен ден на правото да знам“. Изключително важни за подобряването на състоянието на достъпа са и информационните дни, които ПДИ провежда през годините в различни региони в страната.

Продукти: Модел за отбелязване на Международния ден на правото да знам; модел за отбелязване на Европейския ден за защита на личните данни; разработени програми и материали за обучения на различни групи; отработен механизъм за провеждане на кампании по въпроси, свързани с правото на информация; публикации на основата на журналистически разследвания, демонстриращи възможностите на ЗДОИ.

Медийни участия, издания и комуникационни канали на ПДИ

Медийно отразяване на дейността на ПДИ⁴¹

Медийните отразявания през 2020 г. са 363 (в това число и Информационния бюлетин на ПДИ), което е с 140 повече от 2019 г.

Те са в 234 национални медии, 127 местни медии и 2 чуждестранни медии (Дойче веле и Euractive). Има 21 препечатки на текстове на ПДИ.

Най-голям медиен интерес са предизвикали следните теми:

Рейтинг на активната прозрачност и проучване – 82 (2019 г. - 32);

Ден на правото да знам – 78 (2019 г. – 30);

Промени и изменения на ЗДОИ чрез ЗИД на Закона за акцизите и данъчните складове - 40;

Законодателство (публикации относно ЗЮЛНЦ; Закона за радиото и телевизията; ограничения на права по време COVID-19; Закона за досиетата) – 35.

За 2020 година са публикувани и разпространени 11 броя на месечния електронен бюлетин на ПДИ. Ето какво показва справка за публикациите в отделните рубрики:

От съдебната зала – 41 новини, свързани с правната помощ и делата водени с помощта на юристите на ПДИ;

Новини – 49 новини, свързани с дейността на застъпниците за свобода на информация по света и развитието на достъпа до информация;

Анализи – 7 анализа, от които: 1 анализ за видовете информация, достъпна в административните съдилища; 1 анализ по повод 20 години ЗДОИ; 1 анализ относно състоянието на достъпа до информация през 2019; достъп до информация по време на криза; 3 анализа относно Гражданския одит на

⁴¹ [Публикации: ПДИ в медиите](#)

активната прозрачност през 2020 г. с автори Гергана Жулева, Кирил Терзийски и Стефан Ангелов.

Текстове от координаторите на ПДИ – 19 (5 интервюта и 14 текста в рубриката „От координаторската мрежа“).

В Информационния портал за НПО през 2020 г. има 12 публикации на ПДИ, които са четени 360 пъти. Най-голям интерес е имало към:

Над 40 номинации за наградите за Международния ден на правото да знам 2020!

Изпращайте номинации за Деня на правото да знам!

Покана за пресконференция: Доклад "Състоянието на достъпа до информация в България 2019"

Блог „Точка на достъп“: През 2019 г. има 3 публикации в блога на ПДИ.

Издания на Програма достъп до информация през 2020 г.

През 2020 г. ПДИ подготви и публикува на страницата си годишен доклад „Състоянието на достъпа до информация в България 2019“.

[Състоянието на достъпа до информация в България 2019, Програма достъп до информация, 2020, 107 стр., 7 приложения.](#)

ISSN 1314-0515 (online)

Публикувана е и съкратена версия [на английски език](#).

Комуникационни канали на ПДИ

Интернет страница <http://www.aip-bg.org/>

Основната Интернет страница www.aip-bg.org е добре разработен и популярен канал за информация за застъпнически кампании, новини, свързани с промени в законодателството, стратегически съдебни дела и съдебни решения по дела, подкрепени от ПДИ, коментари и препоръки, становища, доклади, наръчници и информационни и учебни материали по ЗДОИ, информация за организирани от ПДИ събития, филми, изготвени по поръчка на ПДИ и други. Всички публикации са достъпни на български и на английски език.

Страницата се поддържа през уеб платформа, която е част от Вътрешната информационна система (ВИС). Това дава възможност за улеснена навигация в богатото съдържание на информационни и учебни материали и за

интегриране и визуализация на резултатите от специализираните проучвания на ПДИ.

Модулната система за управление на информацията позволява лесна визуализация на резултатите от проучването на Интернет страниците на институциите от изпълнителната власт, на български и на английски език. Възможностите за проверяване на резултатите по индикатори, генериране на различни видове рейтинги, сравнителният рейтинг от последните 3 години са причина за интереса на потребителите към секция „Проучвания“ на страницата.

Данните за посещаемостта на <http://www.aip-bg.org/> за 2020 г. от Google Analytics показват спад в броя на посетителите на страницата с близо 14%. През 2020 има регистрирани близо 56 хиляди посетители, в сравнение с почти 66 хиляди за 2019. Отбелязваме и лек спад и в броя на новите посетители на страницата – от близо 65 хиляди през 2019 г., през 2020 те са малко над 56 хиляди. За сметка на това средният престой на потребителите в страницата на ПДИ се е увеличил с 13% спрямо предходната година.

Най-голяма посещаемост е регистрирана в секциите „Проучвания“, „Публикации“, текстът на Закона за достъп до обществена информация в секция „Законодателство“, а в секция „Как да получим достъп?“ потребителският интерес е към „Често задавани въпроси“ и „Заявление за достъп до обществена информация“. В секция „Новини“ най-четени са публикациите „Народното събрание изменя ЗДОИ непрозрачно през задната врата“, „Не пипайте Закона за достъп до обществена информация!“ и „Граждански одит на активната прозрачност 2020“. В английската версия на сайта най-посещавани са „Проучвания“, „Публикации“, „За ПДИ“ и „Новини“.

По отношение на основните източници на потребление, според статистиката 60% от потребителите са достъпили страницата в резултат на органично търсене (чрез интернет търсачка, най-вече „Гугъл“); 27% са влезли директно в сайта (чрез въвеждане на URL адреса на страницата в адресната лента); 4 % са били препратени от публикации в социалните мрежи (най-вече „Фейсбук“); 3% са посетили страницата на ПДИ чрез препратка, намираща се в други сайтове; малко над 1% чрез сайта www.publicregisters.info, също поддържан от ПДИ.

Ден на правото да знам <http://www.righttoknowday.net/>

ПДИ поддържа и обновява специална страница за Международния ден на правото да знам – 28 септември на български и английски език: <http://www.righttoknowday.net/>. Данните от Google Analytics показват общ брой на посетителите през 2020 в специализираната страница над 3 хиляди – увеличение с 15% спрямо 2019 г.. Традиционно най-голяма посещаемост в страницата се

регистрира през септември, когато е кулминацията на кампанията за Деня на правото да знам, но през 2020 г. истинският пик е отбелязан през октомври месец. Тази тенденция може да бъде обвързана с големия брой на публикации в национални и регионални медии, които през 2020 отразиха резултатите от церемонията за Международния ден на правото да знам, за пръв път проведена онлайн.

Интернет страница <https://atiforum.net/>

Сайтът www.atiforum.net е част от проект „Форум Достъп до информация“, изпълняван от ПДИ по Фонд „Активни граждани“ с финансовата подкрепа на Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на ЕИП. Двyezичната страница е част от работата на екипа в посока на подобрена прозрачност и отчетност на публичните институции. Страницата се управлява от Вътрешната информационна система на ПДИ и е интегрирана с основния сайт на Фондацията.

Достъп до информация и журналистически разследвания

<http://www.ati-journalists.net/>

Специализираната страница на ПДИ „Достъп до информация и журналистически разследвания“ съдържа информация за случаи и съдебни дела на журналисти, използвали ЗДОИ за целите на журналистически разследвания, както и учебни материали и филми. Публикациите на страницата през 2020 обхващат случаите на журналисти, по които ПДИ предостави правна помощ, съдебните дела по журналистически разследвания, които подкрепи, както и наградените за Деня на правото да знам журналистически кампании, подготвени с помощта на ЗДОИ и публични регистри.

Статистиката показва леко намаление на броя на посетителите спрямо предходната година – с десет процента. През 2020 страницата е посетена от малко под 3 хиляди посетители. В същото време обаче потребителите са оставали много по-дълго в сайта, като увеличението на средния престой отбелязва скок от 40%.

Блог „Точка на достъп“ www.blog.aip-bg.org

Блогът на ПДИ „Точка на достъп“ е допълнително средство за комуникация на актуални новини и коментари върху случващото се в областта на достъпа до информация. През май 2019 платформата на блога бе надградена в WordPress. През 2020 блогът е посетен от над 56 хиляди посетители, което е в три пъти повече спрямо предходната година. Възможно обяснение е, че именно в блога бе

публикуван текстът „Народното събрание изменя ЗДОИ непрозрачно през задната врата“, препечатан в редица медии и последван от кампания на ПДИ срещу готвените през пролетта на 2020 законодателни промени, засягащи достъпа до информация.

Портал „Публични регистри“ www.publicregisters.info

Потребителите на стартирания от ПДИ в края на 2011 г. портал „Публични регистри“ продължават да се увеличават. Порталът съдържа резултатите от правноспорнителното проучване на ПДИ за състоянието на публичните регистри в България, както и проверка на съдържанието и формата на онлайн поддържаните регистри от институциите в България. Статистиката от Google Analytics показва над 50 хиляди посетители за 2020 г., което е с 14% повече от предходната година. Сайтът е бил отварян близо 80 хиляди пъти.

ПДИ във Facebook <https://www.facebook.com/AIPbulgaria/posts/>

Популярността на дейността на ПДИ се увеличава във Фейсбук, където своевременно се публикува информация за развитието по дела за достъп до информация и кампании и инициативи, в които ПДИ участва. На страницата си в социалната мрежа ПДИ публикува препратки към публикации в блога „Точка на достъп“, месечния Информационен бюлетин, новини от страницата на ПДИ, публикации в други медии и партньорски организации, свързани с достъпа до информация, събития на ПДИ. 1 709 потребители следват страницата на ПДИ във Фейсбук, с близо 300 повече от края на 2019 г. През 2020 имаше публикации, които достигнати до 5 500 потребители.

Twitter канал на ПДИ https://twitter.com/aip_bulgaria

От ноември 2019 ПДИ поддържа и развива и свой Туитър акаунт, който цели да разшири обхвата на комуникация на постижения, добри практики и научени уроци в застъпничеството за достъп до информация на международната сцена.

Youtube канал на ПДИ

<https://www.youtube.com/channel/UCDoIAzPqxlqkgAKKVf5jBLA>

ПДИ поддържа и свой канал в популярния портал за видео Youtube. Целта на канала е да увеличи популярността на продуктите и услугите, които ПДИ предлага, да увеличи аудиторията на кампанията за свобода на информацията. Видео ресурсите в Youtube канала на ПДИ са 13, включвайки документалния филм „Медиите и достъпа до информация – Пет истории на разследващи журналисти“, клипове, съдържащи правен коментар върху конкретни казуси на журналисти, свързани с достъпа до информация, видео от церемонията за Деня

на правото да знам – 28 септември 2014 г. и образователния филм „Имам правото да знам“.

Оценка: Комуникирането на работата на екипа и участието в медийните дебати по въпроси, свързани с достъпа до информация е приоритетна дейност на ПДИ. Подготовката на публикации, разясняването на съдебната практика, участието в публичните дебати ангажира почти целия екип.

Едновременно с това двама човека от екипа се занимават с наблюдение и систематизиране на публикациите в националните и местни медии, превод на материали, подготовка на прессъобщения и отразяване на събития, организирани от ПДИ.

Продукти: Блог, бюлетин, пет интернет страници, публикации на български и английски език.

Сътрудничество на национално, регионално и международно равнище

Сътрудничество с партньорски организации и обмяна на опит

Екипът на ПДИ продължи своето сътрудничество и съвместна работа със, Българския център за нестопанско право, Българския донорски форум, Българския институт за правни инициативи, За земята, Антикорупционния фонд, Прозрачност без граници - България и много други.

ПДИ в Международната мрежа за застъпници за свобода на информацията

ПДИ беше инициатор и един от основателите на Международната мрежа на застъпниците за свобода на информацията - FOIAdvocates.⁴² От времето на създаване на мрежата досега ПДИ участва в управителния ѝ съвет.

Екипът на ПДИ и тази година активно участва в дейността на Международната мрежа за застъпници за свобода на информацията (FOIANet). ПДИ е неин основател и член, като в момента в дискуссионния списък на мрежата присъстват 815 човека (представители на организации и информационни комисари и частни лица) от цял свят. Освен за обмен на новини от застъпниците по света и отразяването на различни кампании мрежата, чрез обмен по електронна поща, предоставя и ценната възможност за провеждането на дискусии и консултации между членовете ѝ.

Оценка: Националното и международно сътрудничество винаги е било важна част от работата на Програма Достъп до информация. Създаването на мрежата в страната, иницирането на международната мрежа на застъпниците са неща, с които ПДИ се гордее. ПДИ участва в различни коалиции и партньорства, следвайки своята мисия да подкрепя подобряването на отчетността, прозрачността на институциите и условията за упражняване на правото на информация.

⁴² [Freedom of Information Advocates Network](#)

Продукти: Мрежа от координатори, международна мрежа на застъпниците за свобода на информацията, членство в различни европейски организации на застъпници за по-голяма прозрачност, информиране на партньорски организации за състоянието достъпа до информация в България, участие в европейски и международни застъпнически кампании, повишаване на авторитета на организацията и споделяне на опита чрез участие в различни форуми, конференции, обучения, семинари.

Институционално укрепване и развитие

В офиса на Програма Достъп до информация работят 8 човека на постоянни договори. ПДИ поддържа кординаторска мрежа в страната от 27 журналисти.

Поради епидемичната обстановка в страната ПДИ за първи път не проведе традиционната си годишна работна среща в София с координаторите от журналистическата мрежа в страната.

Това, разбира се, не се отрази на обичайната им активност - и през 2020 журналистите от мрежата участваха с публикации в местните медии. Там те отразиха номинациите и церемонията по случай Деня на правото да знам, годишното проучване на ПДИ и Рейтинга на активната прозрачност, както и случаи на отказ и съдебни дела по случаи на отказ на информация.

Бяха написани и организирани 95 публикации (срещу 56 за предходната година). 19 от тях излязоха в бюлетина на ПДИ (срещу 22 за предходната година). Най-активни бяха Емилия Димитрова с 3 текста и Тодор Гроздев с 3 текста.

Останалите 76 публикации (срещу 34 за предходната година) са в местни медии, където най-активни бяха Тодор Гроздев с 13 публикации и Калина Грънчарова със 7.

Координаторите предложиха 11 номинации за Деня на правото да знам (срещу 5 за предходната година). Най-активна – с 3 номинации – беше Мариела Димитрова.

7 са общо случаите на отказ, консултациите по заявления и делата на координаторите с правния екип на ПДИ (срещу 24 за предходната година). Най-активни бяха Емилия Димитрова – с 3 и Дияна Бончева – с 2.

Координаторите участваха активно и в проекта на ПДИ „Прозрачност на административните съдилища“. На онлайн среща с координаторите на 27 ноември правният екип на ПДИ разясни предварително разпратените въпроси за интервюто с представители на административните съдилища в страната. Бяха допълнени и редактирани въпросите за структурираното интервю.

Промяна в работата наложи смяна на координатора Кръстина Маринова във Варна. За координатор на ПДИ бе избрана Мариела Димитрова от Радио Варна.

От юли 2015 година ПДИ има договор с външна фирма за счетоводно обслужване – „Адвайс плюс“ . Фирмата е определила оперативен счетоводител, който работи в ПДИ.

От февруари 2006 година ПДИ има договор с фирмата „СВЕТЛОЗАР ОНЛАЙН“ ЕООД за техническа поддръжка на компютърните системи на офиса, а от 2009 година и за вътрешната информационна система.

За почистването на офиса се грижи фирмата „ДЕНИ -СТЕФИ ЕООД“.

Координация и контрол

Всеки понеделник екипът планира своите дейности въз основа на оперативния месечен план и на текущите проекти.

Контролът върху правната помощ, предоставяна от ПДИ, се осъществява чрез автоматични статистически отчети от базата данни от вътрешната информационна система.

Програма Достъп до информация кани всяка година одиторска компания за проверка на годишния отчет на организацията.

През 2018 г. Програма Достъп до информация се регистрира в Агенцията по вписванията и от 2018 г. предава своя годишен отчет в Търговския регистър и регистъра на организациите с нестопанска цел.

ПДИ се управлява от Управителен съвет и изпълнителен директор. Управителният съвет определя ежегодно приоритетите на фондация ПДИ и одобрява годишните отчети и бюджета на организацията.

Управителният съвет на организацията се състои от 9 човека.

През 2020 г. Управителният съвет на ПДИ проведе две редовни заседания.

На **11.02.2020 г.** в гр. София, бул. „В. Левски“ № 76, ет.3, ап.3, в офиса на ПДИ се проведе редовно заседание на Управителния съвет на фондацията в съответствие с чл. 12, ал. 8 от устава, свикано от изпълнителния директор Гургана Жулева. На това заседание УС прие Годишния доклад на ПДИ за 2019 г., представен от изпълнителния директор, и одобри бюджета и основните направления на работата за 2020 година.

На **16.12.2020 г.** УС проведе редовно заседание на платформата ZOOM. На заседание изпълнителния директор представи проекта за отчет за работата на екипа на организацията през 2020 г. и проекта за финансов отчет.

През 2020 ПДИ работи по няколко проекта.

1. Форум „Достъп до информация“ по договор за целево безвъзмездно финансиране изпълнението на проект от Фонд Активни Граждани България по ФМ на ЕИП 2014-2021 г. (09.09.2019 – 08.09.2022 г.)
2. Прозрачност на административните съдилища, подкрепен с грант от Фондация Америка за България (март 2020 – март 2022)
3. PROMOTING TRANSPARENCY AND ACCOUNTABILITY IN PUBLIC ADMINISTRATION IN NORTH MACEDONIA EuropeAid/139891/DH/SER/MK (ProTraco) в консорциум с PWC (Сърбия, Македония, Брюксел и Словакия) (октомври 2019 – ноември 2021)
4. Проект № BG05SFOP001-2.001-0001 „Подобряване на процесите, свързани с предоставянето, достъпа и повторното използване на информацията от обществения сектор“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“ по договор № МС-67 от 09.07.2020 г.

Бюджетът на ПДИ се формира на проектна база. През 2019 година приходите бяха в размер на **365 хиляди лева**, през 2020 са **345 хиляди лева**. Разходите бяха в размер на **365 хиляди лева**, през 2020 са **345 хиляди лева**. Постъпленията от стопанска дейност през 2020 г. са **90 хиляди лева**.

18.01.2021 г.

София

Гергана Жулева

Изпълнителен директор на ПДИ